РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
„LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 30-го січня 1917. Ч. 12. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, January 30, 1917. No. 12.

ТЯЖКІ ВТРАТИ МОСКАЛЇВ ПІД РИҐОЮ.

„НІМЕЧЧИНА ЗМУСИТЬ ОРУЖЕМ ВОРОГІВ ДО МИРА", ЗАЯВИВ ЦІСАР ВІЛЬГЕЛЬМ.

10 мілїонів тон поживи здобули союзні війска в Румунії.

12 МІЛЇОНІВ ЛЮДИЙ ДЕПОРТОВАНО В РОСІЇ ВІД ПОЧАТКУ ВІЙНИ.

12 МІЛЇОНІВ ЛЮДИЙ ЗАСЛАНО В РОСІЇ.

ВАШИНҐТОН, 26. січня. — Після проголошеня заяви, що американське правительство поручило свому послови в Берлїнї вислати аґентів в цїли розслїдженя справи щодо засланих Нїмцями Бельґійців, **одержав президент Вілсон і департамент для заграничних справ просьбу, аби перевести слїдство щодо положеня Поляків, Литовців, Фінляндців, Українців і Жидів, засланих російськими властями.**

Панї Аіно Мальмберґ, Фінляндка, яка належить до комітету, котрий розпочав повисше згадану акцію, заявила, що засланє людий в Росії є богато брутальнїйше нїж засланє Бельґійців до Нїмеччини, та що число засланих Бельґійців в порівнаню з тим, що дїяло ся в Росії, є зовсім зникаюче.

„12 мілїонів Поляків, Литовців, Фінляндців, Українців і Жидів заслано з їх місць замешканя за час, відколи війна розпочала ся", каже панї Мальмберґ. **„Однак їх не лише заслано, але й сотки тисяч тих засланців зістало убитих в тих місцях, де їх вислано, а всьому тому приглядали ся російські салдати і чиновники. Тисячі засланих згинули в часї транспорту з причини голоду і умученя.**

„Я не годжу ся зі засланєм Бельґійців, однак думаю, що коли би нарід у Злучених Державах знав про страшне положенє засланців в Росії, то його симпатії зовсім не були би по сторонї бельґійської справи".

Комітет, який робить стараня, щоби американське правительство розслїдило справу людий, засланих в Росії, подає, що сотки тисяч людий на Литві, в Польщі і на Кавказї одержали після дводневного повідомленя приказ опустити свої хати, не зважаючи зовсім на строгу зиму. Їх вигнано до східних ґуберний Росії і на Сибір і то з такими засобами поживи, скільки вони могли унести на своїх плечах.

Часто лучало ся, що коли сї люди прибули на призначене їм до житя місце, мешканцї тих околиць виступали дуже ворожо проти засланців, заявляючи, що вони не хочуть держати у себе чужинців. **Засланців або убивали або проганяли від себе в дикі околиції.**

В меморіялї комітету до департаменту для заграничних справ є сказане, що помимо засланя вже 12 мілїонів людий, депортованє щораз то нових людий дальше відбуваєть ся, і що російське правительство зовсім не обіцює якоїсь помочи для засланих.

При кінци меморіялу комітет висказує надію, що президент Вілсон, який недавно у своїй промові говорив про „правлїнє за згодою народу", не відмовить просьбі представителїв тих народностий, які найбільше терплять від системи засланя в Росії, і дасть свому заступникови в Росії, подібно як послови в Нїмеччинї, порученє розслїдити справу засланих в Росії.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

ПІД РИҐОЮ ПОЛОНЕНО ЗНОВА 500 МОСКАЛЇВ.

БЕРЛЇН, 26. січня. — **На полудневий захід від Риґи наступ нїмецьких війск відбуваєть ся дальше з добрим успіхом, здобуваючи щораз то нові становища Москалїв по обох сторонах ріки Аа.**

У вчерашній битві полонено 500 Москалїв.

На прочих боєвих фронтах не зайшли жадні важнїйші зміни.

Урядовий нїмецький звіт звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЄОПОЛЬДА: У вчерашних битвах над рікою Аа східно-пруські дивізії осягнули вдоволяючі успіхи. По обох боках ріки здобуто знова російські укріплені становища.

„Протинапад Москалїв на східнім березї ріки відбито. 500 Москалїв опинило ся в руках наших війск.

„АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА: В долинї ріки Касіни (у східних Карпатах, в Молдавії) відбито напади кількох румунських компаній з великими втратами для неприятеля.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Не зайшла жадна важнїйша зміна".

З МНОГИХ РОСІЙСЬКИХ ПОЛКІВ ОСТАЛО ЗАЛЕДВИ ПО 500 ЛЮДИЙ.

БЕРЛЇН, 26. січня. — З головної північної нїмецької кватири доносять:

„Втрати Москалїв в битві під Риґою доходять до величезних розмірів. Нїмецькі війска відзискали не лише терен, який Москалї заняли були з початком січня, але заняли й становища російські.

„Полонені Москалї оповідають про великі втрати, які потерпіли ті російські полки, що брали участь в битві під Риґою. З деяких полків остало ся заледви по 500 людий. (Перед битвою числили вони від 3.000 до 4.000 людий). Крім значного числа полонених Москалї втратили дуже велике число в убитих і ранених".

ПРОТИНАПАД МОСКАЛЇВ УДАРЕМНЕНО. — ПОБОЄВИЩЕ ВКРИТЕ ТРУПАМИ.

БЕРЛЇН, 27. січня. — **Помимо нових резерв, які прибули на поміч, протинаступ Москалям не повів ся. Нїмецькі війска задержали у своїх руках всї здобуті становища.**

Москалї потерпіли знова тяжкі втрати, застелюючи побоєвище густо трупами.

В Карпатах взято 100 жовнїрів в полон.

Урядовий нїмецький звіт доносить:

„АРМІЯ КН. ЛЄОПОЛЬДА: На східнім березї ріки Аа російські війска помимо одержаних сьвіжих резерв не були всилї відзискати становищ, які втратили були в попередних днях.

„Втрати неприятеля тяжкі. З одного полку після згідного зізнаня полонених салдатів остало всего 3 офіцирів і 400 людий. Переважна часть погибла від огню нїмецьких гармат. Цїле побоєвище вкрите трупами. Полонені зізнали також, що їх полк через два днї не одержав поживи та що між жовнїрами прийшло до явного бунту.

„АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА: Між рікою Путною а Касіною (в Молдавії) нїмецькі й австрійсько-угорські відділи перевели кілька успішних нападів. Поверх 100 жовнїрів взято в полон.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: На сім боєвім фронтї не зайшли жадні важнїйші подїї".

БИТВА ПІД РИҐОЮ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

БЕРЛЇН, 28. січня. — Нїмецький урядовий звіт доносить:

„АРМІЯ КН. ЛЄОПОЛЬДА: На боєвім фронтї під Риґою відбуваєть ся сильна перестрілка артилерії. Вчера Москалї перевели знова кілька нападів при помочи нових резерв, але їх відбито з великими втратами для неприятеля.

„Над Золотою Липою (в Галичині) турецькі війска відбили кілька сильних нападів російських.

„АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА: В Карпатах, в околиції місцевости Меште-Канешті над Золотою Бистрицею, союзні війска уступили близше східного берега ріки.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: З причини великих снїгів і морозу воєнні операції застановлені".

—o—

ЧЛЕН ДУМИ, МІЛЮКОВ, АРЕШТОВАНИЙ.

БЕРЛЇН, 26. січня. — **Французька часопись в Парижи „Журналь" доносить про арештованє члена думи, проф. Мілюкова, провідника поступового бльоку послів в російській думі.**

Иньша телеґрама доносить, що проф. Мілюков був приневолений утікати з Петрограду. Остатню ніч мав перебути Мілюков в будинку анґлїйського посольства.

РОСІЯ ПОДОБАЄ НА ВУЛЬКАН ПЕРЕД ВИБУХОМ.

БЕРЛЇН, 26. січня. — Болгарський посол в Берлїнї, др. Різов, заявив принагідно відповіди аліянтів на мирову ноту Вілсона отсе:

„Край „можливих неможливостий" і „неможливих до обєднаня супротивностий", як великі сатирики називають Росію, є вульканом в передодни вибуху.

„На се вказують найлїпше звіти російської преси зі засїдань думи, без огляду на те, скільки правди затаєно з приводу російської цензури.

„Росія є тепер подїлена на три части.

„Перша часть — се царська Росія, се теперішний режім з царем на чолї, який помимо всяких воєвничих кличів більше займаєть ся панованєм у власнім домі і удержанєм пануючого режіму нїж самою війною.

„Другу часть становить Росія так звана лїберальна. Вона є заступлена „поступовим бльоком", який має в думі більшість. Ся Росія домагаєть ся дальшої війни „аж до осягненя побіди", однак не тому, що вона в побіду вірить або є тої гадки, що дальше веденє війни є конечне, але длятого, бо вона надієть ся, що Французи і Анґлїйцї дадуть Росії дійсну конституцію і парляментарне правительство.

„Трета часть — се російські робітничі кляси: робітники, селяни, соціялїсти і инші, які є заступлені в думі послами з крайної лївиції. Ті домагають ся мира. Свої ідеї переняли вони від Максима Ґоркого, під сю пору найбільше популярного письменника в Росії, який домагаєть ся мира, бо не вірить в побіду російської цивілїзації.

„Погодити всї ті ґрупи є річию неправдоподібною, коли не зовсім неможливою. Лише чудо могло би вирівнати сї „неможливі до обєднаня супротивности".

—o—

10 МІЛЇОНІВ ТОН ПОЖИВИ ЗДОБУТО В РУМУНІЇ.

БЕРЛЇН, 27. січня. — **Оцінку скількости засобів поживи, які попали ся в руки союзних війск в занятих землях румунських, доперва щойно покінчив уряд поживи і оголосив дотичний звіт.**

Скількість здобутих артикулів поживи числить 10.000.570 тон. Здобуті засоби поживи рівнають ся одній третій части цїлорічного збору в центральних державах. (Иншими словами, споживні артикули, здобуті в Румунії, вистарчають на 4-місячне виживленє всього населеня центральних держав).

Отсї числа вказують на неправдивість ріжних звітів, що російські і румунські війска зовсім знищили або зробили неужиточними полишені засоби поживи. Союзні війска, маючи вже науку з давнїйших часів, переводили наступ дуже скоро, щоби неприятелеви не дати часу на знищенє засобів поживи і засївів збіжа.

Найбільша часть румунської поживи є призначена для Австрії, якій без тих здобутих засобів грозила би велика небезпека голоду. Нїмеччина мала вже навіть намір часть своїх резерв поживи вислати до Австрії, однак тепер ся конечність відпала.

Знищенє в копальнях нафти зроблено велике. В богато случаях заходить конечність наново вертїти. Всеж однак румунська нафта заспокоїла одну з найбільше пекучих потреб Нїмеччини. Особливо рух на зелїзниції дізнав значних перешкод з причини браку ропи.

Занятє Румунії яко держави ворожої має для центральних держав більше значінє нїж позисканє її в характері держави союзної або невтральної. Занятє Румунії усунуло небезпеку, яка робила чимало клопоту нїмецьким орґанїзаторам средств, потрібних до заспокоєня щоденних потреб населеня центральних держав.

НА МОРІ:

АНҐЛЇЙСЬКИЙ КРУЖЛЯК „ЛОРЕНТІК" (15.000 ТОН) НА ДНЇ МОРЯ.

ЛОНДОН, 28. січня. — **Анґлїйська адміралїція доносить, що анґлїйський кружляк „Лорентік" (14.892 тон) потонув в четвер недалеко побережа Ірляндії. Причиною нещастя була торпеда нїмецької підводної лодки або підводна міна. 12 офіцирів і 109 жовнїрів виратувано.**

„Лорентік", побудований в 1908 р., належав перед війною до корабельної компанії „Вайт Стар Лайн" і робив службу між Анґлїєю а Канадою. **Залога корабля числила правильно около 600 людий. В останних часах уживало його анґлїйське правительство до транспортів війска з Канади до Франції".**

(З огляду на те, що в телеґрамі згадуєть ся про виратуваних жовнїрів і офіцирів, припускають, що на кораблї в часї його затопленя находив ся транспорт канадійського війска).

КОРАБЕЛЬ „МІННЕВАСКА" (14.000 ТОН) ПОТОНУВ.

НЮ ЙОРК, 28. січня. — **Нинї надійшла вість з Лондону, що анґлїйський корабель „Мінневаска" (14.000 тон) ще дня 29. падолиста м. р. віхав на підводну міну недалеко грецького острова Мальти і потонув.**

НОВІ ЗАРЯДЖЕНЯ АНҐЛЇЇ ЩОДО ПЛАВБИ НА АТЛЯНТІЙСЬКІМ ОКЕАНЇ.

ВАШИНҐТОН, 28. січня. — З Лондону доносять, що анґлїйська адміралїція оголосила отсї нові зарядженя для кораблїв між Европою й Америкою:

Всї торговельні кораблї будуть відбувати дорогу на лїнії Анґлїя-Галіфакс (в Канадї).

Всї торговельні кораблї будуть зоружені трома гарматами. Прибуваючи до пристани Галіфакс, дві гармати будуть усунені з корабля. (В противнім случаю американське правительство поставило би корабель на рівнї з воєнними). Дальшу подорож до американських пристаний (як Бостону, Ню Йорку, Філядельфії, Балтімор) будуть кораблї відбувати здовж побережа в обсягу невтральної полоси (3 милї від берега).

В часї дороги між Канадою й Анґлїєю будуть кораблї відбувати дорогу в супроводї воєнних кораблїв.

В НІМЕЧЧИНІ:

НІМЕЦЬКИЙ ЦЇСАР СЬВЯТКУВАВ СВОЇ УРОДИНИ.

ЛОНДОН, 27. січня. — **Після донесень з Нїмеччини цїсар обходив своє родинне сьвято в головній воєнній кватирі на східнім теренї війни.**

З нагоди 58-лїтної річниції уродин цїсаря Вільгельма наспіло богато телеґрам зі желанями, між иншими також телеґрама від президента Вілсона.

Цїсар перебув день в товаристві цїсаревої, австрійського цїсаря Карла, канцлєра Бетман Гольвеґа, міністра для заграничних справ Цімермана, ген. Гінденбурґа і ґен. Людендорфа.

З нагоди сего торжества цїсар оголосив загальну амнестію як для військових так і для цивільних проступників.

„НІМЕЧЧИНА ОРУЖЕМ ЗМУСИТЬ ДО МИРА", ЗАЯВИВ НІМЕЦЬКИЙ ЦЇСАР.

ЛОНДОН, 27. січня. — На підставі телеґрам нїмецьких часописий цїсар Вільгельм відповів на желаня, прислані йому берлїнською академією наук з нагоди річниції його уродин, отсими словами:

„Маю в Бозї надію, що непохитна віра в побіду нїмецького народу, який є готовий на всякі жертви майна і крови, збереже вітчину від руїни, задуманої ворогами, і оружем змусить їх до мира, який для успішного розвою народу є конечний".

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба вписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 438 Jersey City.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописи не звертасть ся.

З біжучої хвилі.

Часопись „Колоколъ", орґан російського синода, доносить, що російський цар особисто виявив бажанє оголосити ще підчас війни прилученє до російської держави східної Галичини і Буковини. Заходи до сього пляну не вийшли з кругів військових, але з кругів політичних і дипльоматичних. Головною цілию того акту є також викликати певного рода політичний вплив як в краю так і за границею. Цар враз з цілим своїм двором бажає дуже прилученя Галичини до Росії.

Цар, як видно, має великий апетит на „подяремную Русь", але не має досить сильних зубів на розкушенє того твердого оріха... На початку війни російський уряд і всї його наймити заповідали бундючно, що цар іде визволяти австрійських „русских" **силою**, а тепер, коли **сила** наслїдком воєнних погромів змалїла, вони заповідають, що „милостивий государ" хоче загарбати українські землї в Австрії при помочи **політики і дипльоматії.**

До Америки прибув недавно провідник російського революційного руху в 1905 році, Лев Троцький. Підчас теперішної війни Троцький перебував у Парижи і був кореспондентом російської часописи „Кіевская Мысль". У тім часї почала в столици Франції виходити радикальна російська ґазета. Коли російські війска прибули на французький фронт, многі салдати стали читачами сеї ґазети і переймали ся сильно проти-мілїтарними кличами.

Одної ночи повстали в таборі російських війск розрухи, підчас яких убито полковника Кравса. У пяних салдатів знайдено примірники тої російської радикальної ґазети, що виходила в Парижи, і на тій підставі префект париської поліції приказав Троцькому винести ся з границь Франції. Троцький запевняє, що все те стало ся наслїдком заговору російської тайної полїції і що смерть полковника Кравса спричинили аґенти російського консуля в Лондонї. Зробили вони се тому, щоби знайти причину до припиненя видавництва російської радикальної ґазети в Парижи і до видаленя Троцького з Франції.

Перед нюйорськими кореспондентами висловив ся Троцький не дуже похвально про соціялїстичних парляментаристів, котрі „хотїли здобути державу, а самі зістали державою здобуті". З тої причини соціялїзм потерпів моральне банкротство.

Запитаний про те, які, після його думки, будуть наслїдки з теперішної війни, Троцький відповів, що небавом по заключеню мира в кождій воюючій тепер державі вибухне велика революція. Міністри будуть мусїли пояснити народови, чому вони розпочали війну, а се поясненє не буде для народу вдоволяюче.

„Економічно — каже Троцький — війна змете середну клясу, а наслїдком того повстане ще більша ніж доси ріжниця між маючими клясами і робітниками.

„Фінансово війна зажене правительства в таке ярмо державного довгу, що всї програми суспільних реформ будуть неможливі, бо не буде гроший на їх переведенє.

„Політично війна спричинить концентрацію правительственних властий в руках реакціонерів усіх держав, як републиканських так і монархічних.

„Отсї всї причини доведуть напевно до революції".

Про останні мирові ноти висловив ся Троцький так:

„Француське і німецьке правительство бажають мира, але є в страху, що станеть ся в їх краях, коли сей мир буде оголошений. Вони боять ся порахунку зі своїми народами. Щодо мирової ноти президента Вілсона то я надію ся по нїй дуже мало".

В СПРАВІ „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ" в Америці.

Заходами Впр. Адміністратора о. Понятишина і „Української Ради" вніс дня 24. січня с. р. Джеймс А. Гаміл, конгресмен з Джерзи Сіти, в палаті послів, а Вілїям Гюз, сенатор з Патерсону, Н. Дж., в сенаті білї в справі „Українського Дня" в Злучених Державах.

Тогосамого дня була депутація, в склад котрої входили Впр. Адміністратор о. Понятишин і відпоручники „Української Ради", у президента Вілсона.

Заходи в справі „Українського Дня" розпочато ще 23. грудня 1916 р. Є надія, що ті заходи будуть мати бажаний успіх.

Рівночасно подаємо до відома нашого загалу, що в четвер (дня 25. січня) „Українська Рада" вислала письменну подяку до президента Вілсона з нагоди його промови, виголошеної в сенаті дня 22. січня.

Точний звіт з тих справ буде поданий небавом в протоколї „Української Ради".

Як Федерація Українців „визволює" Україну?

Відколи Федерація Українців переміняла ся в чисто арданівсько-соціялїстичну орґанїзацію, від тодї змінила вона також основно не лише свій напрям політичний, але і спосіб „визволюваня" України.

Хто пильно читає федераційний орґан „Народну Волю", той мусить навіть мимоволї прийти до переконаня, що як редакційні статї так і статї надіслані є **навіяні русофільським духом, який декуди зраджує характер навіть чорносотенства.** Для тих, котрі знають близше отця Ардана і деяких головнїйших проводирів Федерації, се не є зовсїм якоюсь надзвичайною несподїванкою. Наша часопись ще в липни минувшого року звернула була увагу нашого загалу на так звані „топорища російської сокири". І коли ми тодї свої здогади опирали більше на словах і міркованях, то нинї **маємо цїлий ряд фактів, які вповні стверджують, що наші здогади перед половиною року були вповні оправдані.** Про новомодне русофільство і причини його повстаня серед американських Українців поговоримо обширнїйше в слїдуючих числах нашої часописи.

Нинї хочемо звернути увагу нашого загалу на деякі галузи внутрішної і зверхної дїяльности Федерації від часу виступленя з неї У. Н. Союза.

Як зреорґанїзувала Федерація акцію збираня жертв для помочи в старім краю?

На се дає достаточну відповідь останний звіт Федерації, оголошений дня 20. січня с. р. в „Народній Воли".

За цїлий час, почавши від 2. падолиста 1916 р., Федерація зібрала на поміч в старім краю всього **21 жертв на загальну суму $350.09.** Про що се сьвідчить? Що за причина, що до Федерації наспіла так мала сума жертв? Відповідь на се ясна і коротка. **Український загал в Америці недовіряє анї Федерації анї її проводирам.** І зовсїм природно. Проводирі Федерації, які ще тут і там товчуть ся по вічах, аґітують своїм поведенєм проти жертв для рідного краю, а **всї жертви, як лише вдасть ся, горнуть на фонд Федерації, з якого відтак виплачують собі пейди і покривають свої видатки.**

Зі жертвами поступають собі панове з Федерації зовсїм самовільно, а навіть проти виразної волї самих жертводавців. Се бачимо з послїдного звіту Федерації. **Хто дав уповажненє екзекутиві Федерації зносити фонд, призначений для Січових Стрільців?** Чи се є доказом чесної господарки? Жертводавцї, які складали жертви для Січових Стрільців, складали їх в тій цїли, щоби ті жертви були переслані для Січових Стрільців. Чи длятого, що швайцарському делеґатови на заваді Січові Стрільці, то за те Федерація має право зовсїм зносити сей фонд, а призбирані вже гроші призначувати на иншу цїль?

Длячого Федерація не виплала дотепер суми $331.00, призначеної ще перед виступленєм У. Н. Союза з Федерації на поміч для засланих на Сибір? Коли Федерація, як подає у звітї, не вислала тих гроший через брак довіря до Ексченджу, то чому не вислала їх через таке бюро, до якого вона має довірє? Чи може Федерація, не маючи до нїкого довіря, має намір вислати особисто швайцарського делеґата до Росії з помочию для засланих? (При тій нагоді міг би швайцарський делеґат „зорґанїзувати" знова в Росії поміч для Федерації).

Длячого Федерація дотепер не звернула з фонду Федерації до фонду для вдів і сиріт суми $306.50, яку позичила на закупно відзнак? Чи годить ся, щоби за гроші, зложені на поміч для вдів і сиріт, купувати відзнаки для членів Федерації?

Чи така господарка фондами, призначеними для помочи в старім краю, може позискати довірє загалу до Федерації? Зовсїм певно, що нї. І коли нинї жертволюбнвість серед нашої суспільности в Америці ослабла, то головну вину в тій справі понесить Федерація і її проводирі. Нинї треба буде вложити богато працї, щоби довести жертволюбивість нашого громадянства до тої степени, яка була в часї перед оснoванєм Федерації і перед приїздом швайцарського делеґата.

Не можна тут промовчати ще одної справи, а іменно пібито заходів Федерації в справі „Українського Дня" (теґдей). Навіть таку поважну річ переміняє Федерація у звичайний собі „гумбуґ".

Проводирі Федерації, довідавши ся, що „Українська Рада" розпочала вже заходи в справі одержаня „Українського Дня", скликують на стрімголов своїх депутатів і шлють їх потайки до президента Вілсона. Не знають наївні небораки, що хотячи одержати „теґдей", треба постарати ся передівсїм о те, щоби в сїй справі була найперше внесена відповідна резолюція в палатї послів і сенатї.

Що-ж робить Федерація? **Вона висилає депутацію до президента і відтак розголошує у своїм орґанї „Народній Волї", що Федерація постарала ся о „теґдей".** Чи думала Федерація, що сам президент пійде до палати послів і до сенату та внесе резолюцію в справі „Українського Дня"?...

Делеґація Федерації була до тої степени застрашена, що будучи на послуханю у президента, забула навіть сказати, хто або що вона є, і кого заступає. **В авдієнційній книзї делеґація Федерації записана яко „Ruthenian delegation from New Jersey".** Розуміє ся, президент, видячи з ким має до дїла, дав і відповідну відповідь.

Що панам з Федерації не розходило ся о „Український День", але лише о нову кирпину проти „Української Ради", яка сею справою заняла ся зовсїм поважно, се потверджують перехвалки федераційників, що зробили се на збитки „Українській Радї". Однак „Українська Рада", не зважаючи на федераційних кирипників, робить всї заходи, щоби лише справу „Українського Дня" довести до як найлїпшого успіху.

Такими то способами панове з Федерації Українців „визволюють" Україну.

Іван Франко.

ЦЕХМІСТЕР КУПЕРЯН.

Облягали Ляхи місто
Десь в часї Руїни,
Штурмували брами й мури,
Підкладали міни.

Боронило ся козацтво,
Й міщани не спали,
День і ніч гриміли з мурів
Пушки й самопали.

Але Куперян цехмістер
Був за всїх завзятий,
Цеховому товариству
Нишком став казати:

„Годї, братця, нам на мурах
Як сичі сидїти,
Покажім, що й ми, міщанство,
Не Страшкові дїти!

„Вдармо нічю на їх табор
З крутого байраку!
Згиньмо, або тих Ляшеньків
Зотрім на табаку!"

Як згадали, так зробили,
Щастила їм доля,
І розбили вражу силу,
Як пух серед поля.

Радість! Слава! Крик і гомін!
Збігають ся в місті
Шевцї, кравцї, всякі справцї, —
Не сто і не двісті.

І витають Куперяна
З його вояками
Як героя; всю дорогу
Всипали квітками.

А на площі чорна рада:
Взяли всї гадати,
Яку-б тому Куперяну
Нагороду дати?

Одні кажуть: „Чим він доси
Був у нас? — Цехмістром!
Тепер його за заслугу
Виберім бурмістром!"

Другі кажуть: „Що, бурмістром?
Ми на се не згожі!
Най він буде командантом
В огневій сторожі".

Треті кажуть: „Нї, панове,
Иншу раду маймо,
Куперяну від нумеру
По дукату даймо!"

„Нї, нї, нї!" — реве громада
Одностайним хором, —
„За геройство гроші брати?
Ну, се був би сором!"

Знов незгода, знов гармідер,
Сяк і так міркують;
Що хто скаже, кличуть: „Славно!"
А инші кепкують.

Аж ось вискочив на лаву
Пузатий бурмістер
Тай закликав: „Най живе нам
Куперян цехмістер!

„Дав нам Бог такого мужа
Ворогів розбити,
Та не дав нам знать, яку-б то
Честь йому зробити.

„Гроші дати — сором брати,
Тай ми-ж бідні люди;
На уряд його поставить —
Иншим заздро буде.

„Поки він живий між нами,
То все нам завада, —
Тож, панове цехмістрове,
Ось моя вам рада:

„Зараз тут його убиймо,
На паль посадімо,
По смерти-ж його оплачмо
І сьвятим зробімо.

„І насиплемо над тїлом
Могилу високу,
Будем поминки справляти
Два рази до року".

„Славно! Славно! Оттак рада!"
Всї враз загукали,
А цехмістра Куперяна
Навіть не питали.

ІМІҐРАЦІЯ А ВІЙНА.

Звіт федерального комісаря про іміґрацію за рік від 30. червня 1915 р. до 30. червня 1916 року сьвідчить про се, що війна в Европі сильно впливає на іміґрацію в Злучених Державах. Звіт виказує, що іміґрація в 1916-тім роцї була ще меньша ніж в 1915-тім.

Число чужинців-іміґрантів зменьшило ся о 75%. В нормальних, передвоєнних часах до Злучених Держав прибувало на рік меньше-більше 1,000.000 іміґрантів. В 1914-тім роцї число іміґрантів, прибувших до Злучених Держав, виносило 1,200.000 душ, а вже в 1915-тім роцї лише 327.000. За останний рік (від 30. червня 1915 року до 30. червня 1916 року) до Злучених Держав прибуло всього на всього 27.000 іміґрантів.

В тімсамім роцї до Злучених Держав приїхало яколо 68.000 чужинців не-іміґрантів. Протягом тогож року зі Злучених Держав виїхало 130.000 еміґрантів і 11.000 чужинців не-еміґрантів.

У своїм звітї комісар присьвячує трохи місця для схарактеризованя лїкарської системи для іміґрантів. Він говорить: „Хоча в нас нема ще достаточного числа персоналу, щоби лїкарські оглядини осягнули властивий степень досконалости, то ми однак все старали ся недопустити до краю людий з низшим умовим або фізичним уровенем. Ми поступали острійше ніж се приписує закон. Протягом минувшого року ми завернули 5.256 іміґрантів. З того числа 1.256 іміґрантів були фізично хорі, 397 умово хорі, 1.703 були не цїлком фізично і умово здорові. Около 1.000 іміґрантів признано за неморальних".

Тяжко сказати, що буде в недалекій будуччинї, коли американські води знова заповнять ся кораблями з іміґрантами. Тодї треба буде ще острійшої системи лїкарських оглядин.

ЛИСТ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

(Пише Український Січовий Стрілець Василь Мирон до свого брата Петра в Ню Йорку).

Відень, 17. IX. 1916.

Найдорозший Брате!

Я здоровий, а поводить ся всїляко. Хотів би я почути кілька слів і від Тебе, але вже майже пів року минає, а я від Тебе нїчого не маю. Менї здасть ся, що я сирота, бо з дому вже три місяцї листа не маю. Чому — то може Ти читав в ґазетах. Досить, що знаю, що із Залукви (коло Галича) людий повиганяли, але де вони є, того я не знаю.

Горе і більше нїчого! Велике горе терпіти, а ще більше згадувати...

Я приїхав до Відня здавати 7-му клясу (ґімназіяльну). За кілька днів засяду до іспиту і маю надію, що здам. А відтак є дві дороги: **одна — йти на поле слави, а друга — записати ся на матуральний курс.** Буду старати ся, як зможу, а як нї, то се менї не перший раз іти в поле. Богу дякувати, якусь милю я вже зробив своїми ногами і не один так званий „Анґріф" перебув, то може Бог допоможе дальші перебути.

Тато до мене пищуть. І Вони бідують, але що робити?!

Тут, у Відни, 10 корон на день нема що показувати на їду, а я дістаю 14 корон „менажґельду" на 5 днів. Само собою розуміє ся, що треба голодувати.

Здоровлю і цїлую Тебе, Твій брат

Василь.

K. k. Ukrainische Legion,
Ersatzkompagnie, Etapenpost 182.

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ НА ЖЕРТВИ ВІЙНИ!

Нехай не буде між нами ніодного, який, співчуваючи з недолею наших братів в piднім краю, не поспішив би з підмогою на нещасні жертви війни.

Жертвуймо всї! Жертвуймо по можности як найбільше!

Всї виказн жертводавців і гроші треба посилати на адресу: Rev. E. SYDORIAK, 42 Van Buren St., Passaic, N. J. Чеки і моні-ордери треба виписувати так: „UKRAINIAN ALLIANCE of AMERICA", K. KIRCZOW, Treas., 68 Greene St., Jersey City, N. J. Після волї жертводавців датки можна призначувати на слїдуючі фонди: ФОНД ВДІВ І СИРІТ, ФОНД ЗАСЛАНИХ НА СИБІР І ФОНД СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

УКРАЇНСЬКА РАДА В АМЕРИЦІ.

Теперішне положенє в Росії.

Наради російської думи відложені. Чи зберегь ся дума знова? Вісти, які доходять з ріжних столичних міст, кажуть, що се є заграничним питанєм великої ваги. Російська внутрішна політика перемінила ся тепер в цілковите безладє. Відложенє думських нарад на 25. лютого каже многим політикам здогадувати ся, що наради думи є відложені на неозначений час, а може бути й таке, що дума цілком зникне з внутрішної політичної будови Росії.

„Істнованє Росії знаходить ся в як найліпшім положеню" — пише „Новоє Время"; а в тімсамім часі „Рѣчь" заявляє, що **„всі патріоти є того переконаня, що Росія є в небезпеці і в скандалах"...**

Сила противоєнної партії зростає.

Противоєнний рух захоплює чимраз ширші народні маси і вибухає явними демонстраціями. Воєнний стан в петроградській губернії є в нечуваний спосіб заострений.

Покликано з боєвої лінії офіцирів, аби організували поліцію.

Сї події є тісно звязані з мінїстеріяльною крізою і з програмою нового премієра, Голіцина, який відложив наради думи. Відложенє думських нарад означає погром над цілим населенєм Росії. Факт, що многих міністрів звільнить ся від їх служби, викликав велике підозріне.

Несподіваний зворот.

Цілковитою новостию і несподіванкою є покликанє Штірмера на дорадника міністерства заграничних справ.

Штірмер має ті прикмети, що він все стремить до того, аби правительство працювало разом з думою, і він є знаний яко приятель Німеччини.

Коли се є правдиве, то можна вносити, що в Росії наступив несподіваний зворот, і що московська політика знаходить ся в стані цілковитої анархії.

Поновне покликанє Штірмера, яке зродило ся ні з сього ні з того, потверджує здогад, що Штірмер буде наслідником міністра заграничних справ, Покровського, і що Штірмер має зреорганізувати кабінет в той спосіб, аби скріпити ту партію, яка має провід у заграничній політиці.

Дві ворожі партії.

Ключем розвязки політичного положеня Росії є отсї обставини: Цар бажає, щоби війну продовжувати, а його окруженє боїть ся, що через те ненависний йому „лібералїзм знова піднесе голову і зросте так сильно, як ще ніколи досі.

Чи відставка міністра фінансів, Барка, є цілковитою правдою, ще нікому нашено не знати. В Англії і в Злучених Державах уважають Барка за головну основу російських фінансів.

Инші міністерські крісла є також захитані. Князь Голіцин, теперішний премієр, є великою кулею в російській політиці, і хто знає, чи він устоїть ся на своїм становищи підчас надходячої бурі.

Слїдство в справі замордованя Распутіна взяло несподіваний зворот, але покищо не вдало ся ще викрити великого князя Николаєвича. Дух Распутіна дасть ся зауважити у всіх політичних справах.

День, в котрім замордовано Распутіна, був захмареним днем для осьвітленя Росії, бо його смерть спричинили не нігілісти, ані анархісти, але члени високої аристократії.

Як довго триває війна, так довго заборонено редакціям часописий виявляти свої вільні гадки.

Часопись „Бернер Таґблят" пише, що нота англійського міністра Бальфура сьвідчить про се, що **властивою воєнною цілию Англії є створене англійсько-російської Европи**, а Франція й Італія є лише їх сліпим орудєм.

* *

Така кріза в Росії мусїла, розуміє ся, викликати велике занепокоєнє в політичних кругах її союзниці Франції. Сподївають ся, що царський указ до премієра Голіцина приведе до поладженя конфлїкту між думою і правительством.

Французькі урядові круги з великою невностию надїють ся, що цар і його нарід не покинуть своїх союзників на роздорожу, але французький нарід не хоче годувати ся такими надіями.

Французька поступова преса, яка все відносила ся ворожо до союза Франції з Росією, зробила сензаційні відкритя щодо заходів російської аристократії. Та преса звіщає, що між бувшим премієром Штірмером і Німеччиною ведуть ся переговори, і заявляє, що іменованє Штірмера дорадником міністерства заграничних справ є для аліянтів основою великих клопотів.

Нужда в Росії все більша.

Нужда в Росії стає чимраз страшнійною. Російські полонені оповідають, що населенє Росії скрізь голодує, а по містах і промислових центрах брак усяких найконечнійших житєвих продуктів. **Житний хліб, який до війни коштував 60 копійок, коштує тепер 2 рублї і 50 копійок, а пшеничний 4 рублї. Жовніри дістають свою винагороду по більшій части почтовими марками, а низші урядники не дістають всеї платнї.** Хто говорить про мир, або пише про нього в листі, того тяжко карають.

Швеція обстає за Фінляндією.

На фінляндсько-шведській границі прийшло до кровавих заворушень між російськими жовнірами і товпою Фінляндців. Фінляндції під напором козаків мусїли втікати аж на шведську територію.

Брутальне поведенє зглядом Фінляндців викликало в Швеції голосне неговоланє і через се шведське правительство хотїло внести протест. Стокгольмська часопись „Афтонтідніпґен" пише: „Події у Фінляндії мусїли викликати між шведським народом занепокоєнє. Для шведського правительства нема підстави до протесту, але західно-европейські держави повинні представити свому російському союзникови, що се робить зле вражінє, коли аліянти стараютъ ся воювати за права малих націй, а Росія так поводить ся, наче би се до неї цілком не відносило ся".

Заохочуйте діти до читаня пожиточних книжок.

Куй зелїзо поки ще горяче, або: гни гиляку поки молода. Отсе є дві старі правди, які можна примінити до виховання дітий. Коли замолоду дитина виробить собі характер чистий, чесний і моральний, то з тим характером вона й умре. Наші родини повинні памятати на сю науку і до неї приноровляти ся.

Дитина, з якої би вона родини не виходила, все є дитиною. І коли вона наробить якого лиха, то їй треба простити, бо вона робить се без надуми. Але коли лиха накоїть людина дозріла, тоді ніяк не можна сього оправдати. Тоді за провиною мусить послїдувати кара.

Розібравши однак сю провину з боку психольоґічного, мусимо прийти до цікавого заключеня. Буває таке, що дозрілий чоловік накоїть лиха з розмислом, а буває і таке, що він робить в добрій вірі, але вкінци робота його принесе велику шкоду. Він зробив се, сам не розуміючи, що робить. Перший, що з розмислом наробив лиха, заслужив собі на кару, а другому, що без розмислу зробив лихо, треба простити, але треба також дати його під опіку добрих людий.

Оба новисші приміри дадуть нам два образки. Перший з тих двох людий є здеморалізований, другий є слабої волі. Провина однак не спадає на них. Провина спадає на тих, котрі їх виховували. Першому вихователі не виробили чистого, морального характеру, а другому не вляли бодрости.

Щоби омянути сї прикрости, родичі дітий повинні вже замолоду сталити ум, серце і характер своєї дитини. Найдповіднійшим чинником у виробленю чистого характеру є читанє. Позвольте своїм дїтям читати книжки: байки, оповіданя, історії і т. п.

Книжки чистого характеру кують чистий характер в читачеви. Українські родини повинні давати дїтям читати історичні оповіданя з української старини. Нехай дїти довідають ся про житє-бутє наших предків. Нехай дїти з історії довідають ся, до якого народу вони належать, котра земля є їх вітчиною. А тоді вони самі при помочи книжки виробдять собі характер **національний**. Тоді родичі можуть бути спокійні і можуть вірити, що їх дитина, коли вона підросте, не зійде з простої дороги, не стане зрадником свого народу, не пійде на службу ворогови.

Крім характеру національного треба також виробляти в дїтях характер наскрізь людський, моральний. Тоді аж, батьку, мамо, можете сподївати ся, що ваша дитина принесе користь для вас, для свого народу і для цілого людства.

Наші дїти, се надія українського народу. Від дїтий залежить будучність народу; дїти мають бути тривким фундаментом нашого національного істнованя в будучині.

Ті дїти треба виховати; треба їм дати силу ума і духа. Їх треба підготовити до самопожертвованя, треба їм вказати цїли їх житя, треба вказати дорогу і способи, якими можна житєву цїль осягнути.

Треба насталити їх духа до поважної, важкої, а навіть і кровавої боротьби. І не лише те. Дїти треба навчити подивляти красу, любити волю і дорожити свободою. Треба також навчити їх, як здобувати свободу. Дїтям треба нояснити мерзоту робства, лїнивства і байдужности.

Треба старати ся, аби дїти зрозуміли, чому вони повинні любити родичів і шанувати других. Їх треба так навчити, аби вони, дорісши, не робили лиха ні з розмислом, ні без надуми.

А то все може дати лише книжка. Книжка — се скарб невичерпаний. Що чоловік книжкою здобуде, то сього не вкраде у нього злодій, не спалить огонь, не забере вода.

Длятого, родичі, купуйте своїм дїтям добрі книжки, нехай вони читають і просьвічають ся.

Дописи.

З MINNEAPOLIS. MINN..

Вистава драматичної штуки.

В суботу, 13. січня б. р., Драматично-Просьвітне Товариство ім. Тараса Шевченка в Мінеаполїс відограло в Джерман галї драму „Хмара" А. Л. Суходольського в 5-ти діях зі співами і танцями.

Обставини перших двох дій були дуже гарні і правдиві, на скільки те можна було показати на такій невеликій сценї; лише в другій дії недостроєна хата була похожа більше на хлїв ніж на хату.

В третій дії коршма дуже довго строїлась і з таким криком, що глядачі думали, що представленє скінчило ся. Треба сказати, що й аматори поводили ся за кулїсами не так, як треба...

В четвертій дії хата богатого мужика Кузьми не тільки не похожа була на середину хати української, а цілком не похожа була на ніяку хату.

За пяту дію лучше не згадувати...

Щодо виконавців то гарно відограв ролю Андрія В. Горбов в першій і другій дії і дуже добре відограла ролю Настусї М. Готрівна, тільки що в першій дії вийшла на сінокіс з розпущеною на плечі косою, а в другій дії наділа бранзолєту на руку, а на шию залотий ланцушок з таким же годинником, так, що хоч і з великим чувством відограла вона ролю Настусї — простої дївчини-селянки — то бранзолєта, ланцушок і годинник псували весь інтерес.

О. Гакалївна також вийшла на сінокіс з розпущеною косою, а в другій дії наділа циганські чоботи, які їй мабуть дуже подобали ся, бо по представленю вийшла в них на галю і співала свою любовну пісню... Ще й на другий день можна було побачити панну О. Гакалївну, проходжуючу ся в чоботях і з останками характеризованя по вчорашнім представленю. Вона відограла свою ролю так, як би читала молитву, бо дуже добре уміла її на память, а на пробу не ходила.

Дуже гарно відограла ролю Кулини Ю. Крупач, лише не була схарактеризована як слід і показувалась дуже молодою. Ролю Семена відограв А. Галїщук без чувства і рухів. Він мабуть навіть не запримітив, що аж у задних рядах було чути, як суфлєр йому приказував: „Сідай там, іди туди" і т. д.

Ролї Кузьми і Грицька були відограні як слід, а Ізраїля і слїдувателя теж несогірше, тільки вони не знали добре своїх роль, бо там, де треба було перебивати когонебудь із грачів і самому говорити, то робила ся павза.

Взагалїж глядачі були задоволені і те показує, що публїка любить театр. Я радив би товариству ім. Тараса Шевченка ще давати представленя, тільки за такі великі штуки як „Хмара" і инші не брати ся. Радив би я також дївчатам, щоб задля хвальби не показували кіс і годинників та бранзолєток там, де їх не треба показувати.

Н. Н.

З LEADWOOD, MO.

Новий співробітник „Народної Волї".

Не тільки я, але безперечно і всі члени У. Н. Союза раді би дещо більше довідати ся про бувшого співробітника „Свободи", гостя з російської України, п. Гр. Семешка. Якась дивна людина той п. Семешко. Недавно тому приятель і поклонник Шептицького, кормитель українських попів в Наримськім краю, а тепер учитель „принадкової", а дійсної українсько-міжнародної соціялїстичної словесности. Я не хочу наводити статі п. Семешка, поміщеної в „Народній Волї" ч. 10, бо такі слова нинї вже рідко можна почути хоч би прим. за жовківською рогачкою у Львові.

З праці п. Семешка за так короткий час на американській Україні виглядає, що сей чоловік був мабуть у школї російських провокаторів. Яка властиво причина, що п. Семешко так нагло вискочив з редакції „Свободи"? Я мав честь з Вами, Вп. Панове Урядники У. Н. Союза, говорити устно раз в житю, може яких десять мінут, і переконав ся, що Ви дуже скупенькі в розсіваню гроший, повірених Вам українським загалом. І власне мабуть на тій Вашій скупости ломлять собі зуби вороги Ваші і вороги У. Н. Союза. Чи може задля Вашої скупости п. Семешко став учителем „принадкових"?

Маю надїю, що Хв. Редакція „Свободи" скаже дещо за п. Грицька Семешка, а тимсамим остереже загал перед новим, нікому незнаним українським боляком.

„Народній Волї" ґратулюю з приводу позисканя нової редакційної сили. Українському робітникови мало ще уличних виразів, якими кормлять його в „Народній Волї" свої „апостоли". В короткім часі п. Гр. Семешко навчить читачів „Народної Волї", як повинно ся стягати на куну — так по „русскому звичаю" — тата, сина, брата, сестру, всю рідню і т. д. і т. д.

Микола Демчина.

Мобілїзація Росії в 1912-тім році.

„Норддайтше Альґемайне Цайтунґ" подає вірну копію російського розпорядженя про мобілїзацію в 1912-тім році. Розпорядженє, або красше розказ, звучить:

„Шеф штабу
Варшавського військового округа,
Секція головного ґенерала,
Мобілїзаційний відділ.

ч. 2450. Варшава, 30. вересня 1912

До команданта 6-го корпусу:

Зі зміною всіх попередних розпоряджень щодо переводженя операций, я звертаю Вашу увагу на розказ військового команданта:

В кождім разі початок мобілїзації є початком війни з Німеччиною.

Німецька армія може протягом 13 днів бути змобілїзована і може розпочати свій кождім случаю передні німецькі полки вже кождім случа юпередні німецькі полки вже 10-го дня по мобілїзації можуть перейти нашу границю.

Зоружені війска Росії, творячі одну армію, будуть ужиті до переведеня операций як проти Німеччини так і проти Австро-Угорщини.

Армії, які доси були призначені до операций проти Німеччини, будуть злучені в одну ґрупу під командою головного команданта армій на німецькім фронтї. Друга армія, до якої належить 6-тий корпус, буде влучена до ґрупи армій північно-західного фронту. Штаб головного команданта 2-гої армії знаходить ся через 7 днів у Варшаві, а відтак у Вільковишках.

Головною задачею армій на північно-західнім фронтї є: по укінченю мобілїзації розпочати похід проти зоружених армій Німеччини, щоби в той спосіб перенести війну на німецьку територію.

Задачею 2-гої армії є: мобілїзація і загальна концертрація армій. Околицю Білийсток-Ґродно вона на всякий случай повинна задержати у своїх руках. До сповненя сеї задачі 2-га армія зберећь ся на фронтї Сапокіне-Ломжа. Вкінци треба звернути пильну увагу на нашу найвисшу політичну точку: „Зміст сього розпорядженя становить строгу державну тайну".

Підписані:

Ґенерал-лайтнант Клюєв,
Ґенерал-майор Постовський,
Старший полковник Далєр.

Се розпорядженє з 1912-го року примінено навіть з початком сеї війни. Його виготовив штаб російський і французький. Про нього знало також анґлійське правительство.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ" І ПРИЄДНУЙТЕ ЇЙ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ВИБІР ПОЕЗІЙ ІВАНА ФРАНКА.

Вже вийшов з друку накладом „Свободи" Вибір Поезій Івана Франка. Ся книжка обнимає 128 сторін друку слїдуючого змісту: Житєпись Івана Франка. — Мойсей (поема). — Із книги Кааф. — Каменярі. — Наймит. — Причта про житє. — Сей збірничок поезій повинен находитись у кождого Українця, а передівсїм повинні його набути бібльотеки товариств і читальнї. В теперішній порі, коли скрізь по наших громадах устроюють ся концерти в память Ів. Франка — ся книжка віддасть комітетовим таких сьвят незвичайну прислугу. При помочи сеї книжочки, в якій находить ся обширна житєпись Ів. Франка, можна виладити гарний відчит та найти в нїй богато добірного матеріялу для деклямації. Наклад невеликий, а цїна приступна для кождого, бо всего 35 центів. Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Запоморочений кацапською голотою.

З Ню Йорку надіслали нам з просьбою о поміщене слідуючий лист:

23/1 1917.

Любі русини

питаю сі васъ чи міг би я заїхати до своѣ зем лі я походжу з Галіціѣ займанеѣ відъ Росію теперішна Губерня Тернопіль. Уѣздъ Збараж я роджений 1878 року А відібраний до вольска 1894 року числью 43 роки отже прошу васъ Дорогі Русини відъ пишітъ мині сей часъ чи можете сі вистарати для мене Сьвідѣтельство і пашпорт, бо я хочу сей часъ ѣхати через Росію до Забраноі Галіціѣ, Здоровлю васъ і остаю съ поважанямъ

R...., G....., Newark, N. J.

Коли би сей лист був писав родовитий Москаль, то з певностию, що він не був би опинив ся в наших руках. А що се пише галицький Українець, запоморочений російськими агентами, то чомуж з нього не можуть посьміяти ся чужинці, коли він сам себе виставляє на сьміх. Нехай кождий знає, що культурний чоловік все зрадника копає.

Ми не подаємо повного імени сього чоловіка, що писав повисший лист, бо сподіваємо ся, що він робив се з несьвідомости, а переконавши ся про се, чоловік сей поправить ся і піде на праву дорогу та другим разом буде писати листи в своїй рідній, українській мові.

Хто шанує себе і своє рідне, того і чужі пошанують, а хто відрікаєть ся свого рідного і йде до чужих, тому і ті чужі дадуть копняка.

Литовці дякують Вілсонови.

Заява президента Вілсона, „дати всім націям право рішати про свою долю", викликала велике одушевлене між Литовцями. Литовський центральний запомоговий комітет вислав Вілсонови телеграфічно подяку.

Духовенство проти Білли Сондея.

Білли Сондей, голосний проповідник і моралєст, попираний молодшим Ракефелером і презбітеріянськими магнатами, натрафив на атак зі сторони кількох католицьких і протестантських сьвящеників. Сьвященик Г. МекМагон в Ню Йорку каже, що Білли Сондей знижує релігійну пропаганду до останних ярмарочних представлень; він нападе на сьвященство за грошеві збірки, а сам занимаєть ся головно збиранем гроший; він дораджує робітникам погодити ся з долею, а сам веде розстратне жите і, подорожуючи, возить зі собою кухаря і масажистку. Правдивий христіянин зачислив би його до облудників.

Прогібіційний закон в Індіяна.

Низша палата леґіслятури в стейті Індіяна приняла 70 голосами проти 20 закон о прогібіції.

280 літ кріміналу.

В суді в Гарісбурґу, Па., відбуваєть ся розправа проти Л. Фавста, якого оскаржено о ряд злодійств. Судія Дж. Кункель заявив, що виновник за поповнені злодійства дістане не богато, лише 280 літ кріміналу.

Пастор оповідає про тисячі арештовань в Анґлії.

До Бруклина, Н. Й., приїхав з Анґлії Річард Робертс, який був пастором в однії лондонській церкві. Він оповідає, що в Анґлії переведено арештовання тисячів найліпших синів анґлійської суспільности. Вони, на основі науки церкви, противили ся війні і за се відпокутовують тепер.

Пійшла на 10 літ до дому поправи.

С. Стіклєнд, 16-літна дівчина в Авґуста, Мейн, пійшла на 10 літ до дому поправи за се, що втопила в озері свою дитину.

НОВИНКИ.

Винахід хінської стенографії.

По довголітних зусилях удало ся вкінци якомусь Хінцеви винайти систему стенографії. Той Хінець отворив навіть школу стенографії, в котрій учить ся кільканадцять учеників. Після тої методи хінською стенографією можна писати 140 слів на мінуту. В тій методі є ще свого рода браки, та мимо того сей винахід є знаком поступу і цивілізації. Хінська мова є незвичайно трудна, длятого винахід системи хінської стенографії буде безперечно подивом у сьвіті.

Получене Дунаю з Реном.

Вісти з Монахіюм (столиця Баварії) доносять, що баварський уряд предложить в соймі внесене про будову каналу, який лучив би Дунай з Реном. По тім каналі будуть могли плавати кораблі о 1.200 тон містоти. Будова буде коштувати 150 мілїонів долярів і потриває через 8 літ. АМЕРИКАНСЬКІ

Турки европеїзують ся.

Часопись „Авґсбурґер Абендцайтунг" доносить, що Туреччина за порозумінєм з німецьким міністерством заграничних справ має вислати до Німеччини 10.000 молодих хлопців в віці 12 до 18 літ. Хлопців висилаєть ся на се, щоби вони навчили ся в Німеччині господарського ремесла.

В Австрії протягом 145 мінут роблять з дерева газетний папір.

Цікавою річию є, як в Австрії скоро виробляють з дерева газетний папір. Яко доказ може послужити такий примір: В Айзенталь зрубали дерево о годині 7.35 рано, а вже о годині 9.34 се дерево є порізане, обдерте з кори і замінене в папір. О годині 10 перед полуднем на тім папери друкуєть ся газета. Так протягом 145 мінут дерево перемінюють в газетний папір.

У Франції женять ся з вдовами, які мають по шестеро дітий.

Під теперішну пору у французьких часописах можна стрінути дуже часто пошукуваня в ціли женитьби. Оголошене пошукуваня виглядає меньше-більше так: „Пошукую досьвідченої женщини. Може бути вдова, яка має найменьше шестеро дітий".

Чому Французи шукають жінок з шістьома дітьми, се річ знана. У Франції батько шістьох дітий є звільнений від військової служби, а крім того має товсту пенсію.

Три союзники протягом двох літ війни стратили 13 міліонів жовнірів.

На основі обчислень воєнного бюра в Копенгаґен, три союзники, Анґлія, Франція і Росія, протягом двох років війни стратили 12,996.000 жовнірів. Страти кождого союзника зокрема представляють ся в такім порядку:

Анґлія	825.000
Франція	3,574.000
Росія	8,597.000

В Мексику є тяжше стати горожанином ніж в Злучених Державах.

Нові закони для Мексика, які приготовляє правительство Каранци, кажуть, що кождий чужинець, котрий хоче стати горожанином Мексика, мусить перебувати в Мексику через 6 літ.

Сильне землетрясене на Маляйськім архипелягу.

З Гаги (Голяндія) доносять, що на острові Балі, на Маляйськім архипелягу, дня 25. січня с. р. було сильне землетрясене, жертвою котрого впало 550 осіб в убитих. (Маляйський архипелаг лежить на Індійськім і Тихім океані, між Азією й Австралією).

Кілько примірників друкують петроґрадські російські ґазети.

Петроґрадські російські часописи протягом одного року стратили, зглядно зискали, таке число передплатників:

Назва ґазети:	1915 рік:	1916 рік:
Сельскій Вѣстникъ	102.189	150.000
Петроградскій Листокъ	88.500	128.500
Вечернее Время	135.000	125.000
Копѣйка	170.000	120.000
Биржевыя Вѣдомости:		
ранїшне видане	52.000.	57.000
полуденне видане	119.000	89.000
вечірне видане	109.000	68.000
Новое Время	80.000	76.000
Современное Слово	75.000	56.000
Русское Чтеніе	40.000	52.000
Петроградская Газета	50.000	50.000
Приходскій Листокъ	15.000	45.000
Рѣчь	45.000	40.000
Свѣтъ	32.000	39.000
День	40.000	30.000
Голосъ Руси	4.300	20.000
Земщина	7.000	8.000
Русское Знамя	3.000	2.700
Гроза	1.000	3.000
Петроградскія Вѣдомости	1.200	1.500

—o—

ДЛЯ ЧИТАЮЧИХ ОГОЛОШЕНЯ. — Хто читає оголошеня, зволить ласкаво звернути увагу на оголошене звісного д-ра Брайна, яке находить ся в кождім числі часописи.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Двом філядельфійським дописувателям під розвагу.—Ваші дописи, в яких Ви жалуєте ся на відомих Вам колядників, не можуть бути в „Свободі" поміщені, бо ми мусіли би наперед підношену Вами справу як слід провірити, а щойно тоді можна би дещо написати. На кождий случай Ви повинні домагати ся відповідної сатисфакції від місцевого уряду парохіяльного, а чи Ви се зробили? Після нашої гадки ліпше було б полагодити справу з тими колядниками на місци ніж розголошувати її по цілій Америці. Ми думаємо, що на Ваше жадане уряд парохіяльний сю справу розслідить і виновників у відповідний спосіб покарає.

Пан Михайло Беліїв, в Перт Амбой, Н. Дж. — В кождім числі „Свободи" на 2-гій стороні є виразно зазначено, що редакція ніяких рукописий нікому не звертає. Чи Ви сеї замітки ще доси не бачили? А зрештою, чи Ви бодай застерегли собі се, що на случай непоміщеня Вашу допись маєть ся Вам звернути? На будуче просимо собі затямити, що невідповідні до друку дописи ідуть відразу до коша.

Марко Скритий.

ГІРКО, ДРУЖЕ-БРАТЕ.

Судьба мене загнала
В далекі, чужі краї,
Щоб долі пошукати,
А долі і немає.

Сховала ся, укрила ся,
Ніяк відшукати,
Булоб красше в ріднім краю
Бездольно вмирати.

Булоб красше тихо спати,
Нікого не знати —
Був би батько мій веселий,
Не плакалаб мати.

Серце було би спокійне;
А так що, мій друже?
— Плачуть очи, біль ридае,
Болить серце дуже...

Ні сон ночи, ні чар сонця
Не мають отрути,
Щоби можна біль тяженький
Хоч хвильку забути.

Бо сон тут є без кохання,
Сонце не всьміхнеть ся,
І ти ходиш, нудиш сьвітом,
Всьо з тебе сьміеть ся.

Оглянеш ся кругом себе,
Згадаеш ті хвилі,
Як ти був колись щасливий...
Не так воно нині!...

Проминули літа мої
І сліди лишили —
Нащербили мою юність,
Загнали в могилу
Чуте серця...
Нехай воно буде...
Але гірко мені жити,
Гірко, друже брате,
Такі літа поховати —
Сьвіт не покохати...

Летіть ви, пісні,
Летіть ви, думи,
На поля, ниви любі,
У гай... Заграйте в струни,
Крикніть — о, сосни й дуби!
Вони бувало
Пісні співали
Тут вечерами,
Тепер блукають,
Долі шукають
Тужать, ох, тужать за вами.

ДЕЩО ПРО ЗАКОН ЛІНЧА.

—o—

Час від часу приходить ся нам чути або читати, що десь в полудневих стейтах товпа злінчувала Негра. Добре було би довідати ся дещо близше про звичай лінчованя людий.

Злучені Держави се країна, де живуть ріжні народи. Вступною брамою сеї країни є місто Ню Йорк, куди приїзджають і переїзджають міліони іміґрантів. В самім Ню Йорку не бракує ні одної раси, ніодної нації, однак обставини в місті так зложили ся, що один нарід не ворогує на другого, а кождий жиє після своїх звичаїв і уподобаня.

Але в Злучених Державах є ще такі загуменки, де ще доси провадить ся расова боротьба, де ще традиції недавної минувшини задержали ся в памяти населеня. Ті загуменки Злучених Держав — се полудневі стейти. Населене тих стейтів ніяк не може погодити ся, як приміром Негра можна уважати за рівноправного з білою людиною.

І коли нині чуємо про якінебудь лінчованя, то вони бувають найчастійше в полудневих стейтах. Населене тих стейтів є майже цілком непросьвічене, хоч не бракує там навіть цілком диких людий.

Сі власне обставини причиняють ся до того, що населене не може зрозуміти, що як білий так і чорний має однакове право свобідного житя.

Неграмотність в полудневих стейтах є страшна. Там ще доси нема звичаю учити дітий безплатно; нема звичаю будувати школи, бо білі кажуть, що їх діти не можуть сидіти разом з дітьми чорних.

Там білі є цілком відокремлені від чорних; там навіть є окремі трамваї для білих, а окремі для Неґрів. Горе тому Неґрови, який посьмів би ввійти до трамваю, яким їздять білі.

В тих власне стейтах процвитає закон Лінча. В 1916 році в тих стейтах злінчовано 50 Неґрів, а в 1915 р. злінчовано 67.

Деколи дикість тамошного населеня доходить до тої степени, що білі лінчують таки білих. Полудниві стейти уважають закон Лінча за щось сьвятого. Навіть один ґовернор узнав той закон за добрий.

В минувшім році „Національне товариство Неґрів" перевело кілька розслідів над случаями примінюваня закону Лінча. Подрібности деяких случаїв прямо страшні.

В стейті Джорджія, приміром, в повітах Досон і Форсіт розпочато масову нагінку на Неґрів. Около 3.000 мущин, женщин і дітий (Неґрів) мусіли втікати з тих повітів, а надількома Неґрами поповнено страшні зьвірські вчинки. В місті Вако, в стейті Тексас, 8. мая 1916 року товпа з 15.000 людий зібрала ся на ринку і живцем спалила Неґра, Дж. Вашінґтона.

Товариство Неґрів веде аґітацію в цілій державі проти закона Лінча. Справа самосуду є досить важною справою і над нею повинна застановити ся ціла американська суспільність.

Воно виглядає дивно, що така демократична і досить культурна держава, як Злучені Держави, толерує ще такий дикий звичай горожан кількох своїх стейтів.

МАРК ТВЕН.

ДІТОЧІ НЕДУГИ.

(Гумореска).

Історію сю оповідав авторови пан Мак Віліямс, приязний пан з Нового Йорку, що случайно стрінув його в дорозі.

Ледви можете уявити собі, пане Марк Твен, як страшно лютила ся в нашім місті невилічима недуга, яку звуть дифтерією. Зарівно злою, як ся недуга, була і обставина, що всі матери з тривоги і ляку потратили майже всі голови. Послухайте, що я пережив в тім часі з моєю жінкою.

Раз прийшов я пополудни домів і звернув увагу своєї жінки на малу Пенельопу словами:

— Моє серденько, я не позволив би на твоїм місци, щоби дитина гризла смольну тріску.

— Що-ж до біди може се зашкодити — відповіла вона і виконала рух, наче би хотіла забрати тріску. Без обширного виясненя жінки не можуть послухати і найменьшої ради, хотяй би правда лежала ясно, як на долоні; се т. зв. замужні жінки.

Я відповів: — Серденько, знаємо всі, що ніякий рід дерева не посідає так мало поживних частин для дитини, як дерево ялиці.

Моя жінка взяла назад руку, якою хотіла забрати тріску і положила її знова на колінах.

— Ти хибно думаєш — сказала замітно уражена — всі лікарі запевняють, що терпентина в дереві ялиці ділає дуже добре на слабий хребет і нирки.

— Ах так — вибач мені; я не знав, що наша дитина терпить на слабий хребет і нирки та що домашний лікар запорядив.

— Дитина зовсім не думає на се терпіти — як ти приходиш до того?

— Алеж, люба жінко, ти прецінь сама натякнула.

— *Борони Боже, щось подібного не впало* мені на думку.

— Прецінь ледви минуло дві хвилі, як ти говорила.

— Ти дурний! Я могла сказати, що я хочу. В кождім разі нема в тім ніякого лиха, що маленька гризе кусень дерева, коли має до сего охоту; я думала, що ти міг би також домірковати ся сего. Я їй сего не бороняю і конець.

— Не горячи ся, моя дитино; я вже бачу, що ти маєш слушність і сейчас вийду, щоби замовити кілька сягів найліпшого дерева ялиці. Як довго жити-му, має наша дитина...

— Прошу тебе, йди до своїх справ і лиши мене хвилинку в спокою. Не можна зробити й найменьшої замітки: ти мусиш про те спорити, спорити, спорити, доки і сам не знаєш, про що *говориш, як звичайно.*

— Ну добре, — ти повинна мати свою волю. Однак в твоїй останній замітці була недостача льоґіки, яка — —

Заким я се висказав, майнула вона до дверий і взяла зі собою дитину.

Коли я вечером тогосамого дня прийшов домів на обід, вийшла вона мені на зустріч з лицем блідим, мов крейда.

— Ох Мортімер, нова пригода. Малий Джордж сусіда Ґордона хорий!

— Дифтерія?

— Дифтерія.

— Чи лікар робить ще надію?

— Ні найменьшої! Ох, що-ж з нами станеть ся?!

Недовго по тім принесла доглядачка малу *Пенельопу, щоби вона сказала нам добраніч* і виголосила звичайну вечірну молитву на руках матери. Однак серед слів: „Тепер кладу ся до милого сну" закашляла трохи. Моя жінка стрепенула ся, наче би її поразив удар серця. Але вже в найблизшій хвилі була вона на ногах, страх спонукав її до горячкової діяльности.

Вона веліла перенести ліжко дитини з діточої кімнати до нашої спальні і пійшла сама, щоби доглянути виконанє приказу. Розумієть ся, що і я мусів при тім бути і ми скоро сю справу полагодили. Для няньки приготовлено ліжко в убиральні моєї жінки. Нагло впало їй на гадку, що ми є за далеко віддалені від другої дитини, як би в ночи мали у неї показати ся симптоми — моя бідна жіночка стала знов бліда мов мертвець.

Потім ми знова спровадили ліжко діточе і няньку до діточої кімнати і *приготовили для себе* ліжко в кімнаті, що притикала до неї. Нечайно напала на мою жінку тревога, що Пенельопа може заразити маленького. Гадка ся нгнала її такого переполоху, що ціле її поготівлє не могло досить скоро винести ліжка назад. Моя жінка помагала в своїй власній особі і в своїм розпучливім поспіху пірвала його майже на кусні.

Ми прийшли до низшого поверха, однак тут не було досить місця для няньки, а моя жінка думала, що досьвід її є неоціненою помочию. Так вернули ми зі всіми клунками знова до нашої властивої спальні і почували ся так щасливими, як пара птахів розігнаних бурею, які знова віднаходять тепле гніздочко.

Моя жінка поспішила тепер до діточої кімнати, щоби побачити, що там діеть ся. В одній хвилі вернула однак і попала в нову тревогу.

— Як могло прийти до сего, що малий так міцно спить?

— Алеж моє серце — сказав я — малий спить завсіди так міцно, що виглядає наче ікона.

— Знаю, знаю се; однак нині має його сон щось *неприродного. Здасть ся... здаєть ся,* що він віддихає правильно.

— Алеж, люба дитино, він віддихає завсіди правильно.

— Ох, знаю се; але нині робить се страшне вражінє; його доглядачка є за молода і недосьвідна; Марія нехай лишить ся при ній, щоби була під рукою, коли що зайде.

— То добра гадка, однак хто тобі буде помагати?

— Ти сам можеш подати мені всяку поміч, якої я потребую. Впрочім я, чи сяк, чи так, не буду в так страшнім часі спускати ся на ніяку людину, лише все сама робити-му.

Я відповів, що сам собою погорджував би, коли би я хотів іти до ліжка і спати, підчас коли би вона чувала і трудила ся коло нашої хорої через довгу і тужну ніч. Однак вкінци я дав ся переконати. Так пійшла стара Марія знова на своє місце в діточій кімнаті.

Пенельопа закашляла раз, чи два рази в сні.

— Чому той лікар не приходить? — Мортімер, то певно за горячо в кімнаті. Замкни засуву до печі скоро.

Я замкнув засуву, глянув на тепломір і спитав себе, чи дійсно при 14° є за тепло для хорої дитини.

Візник прийшов тепер з вісткою, що наш лікар домашний лежить хорий в ліжку. Моя жена кинула мені гаснучий погляд і сказала вмираючим голосом:

— Є се воля провидіня. Так було передше призначено... Ще ніколи він не був хорий, ніколи! Ми не жили так, як повинні, Мортімер. Все і знова все я тобі се говорила. Тепер бачиш, до чого се доведе. Дякуй Богу, коли можеш собі се простити; я не можу собі сего ніяк дарувати.

Я сказав, не добираючи докладно слів, але цілком не в намірі вколоти її, що я сего несьвідомий, що ми вели таке безбожне житє.

— Мортімер, чи ти хочеш викликати суд Божий і на малого?

Вона вибухнула потоком сліз, але нечайно закликала:

— Лікар мусів однак прислати лікарство!

— Певно — відповів я — я чекав лиш на пригідну хвилю, щоби тобі се сказати.

— То давай його сюда; чи не знаєш, що тепер кожда хвиля дорога! Ах, але по що він взагалі присилає лікарство, коли прецінь знає, що всьо надармо.

Я сказав, що, де є ще житє, там мусить бути надія.

— Надія! — Мортімер, ти знаєш так мало то, про що говориш, як новонароджена дитина. Коли ти лишень... Що за нерозум! — Припис каже: кождої години по ложочці до чаю! Раз на годину — так начеби ми мали цілий рік на ратунок дитини. Мортімер, скоро, дай малому слабому робачкови повну ложку до їдженя; лишень сим разом спіши ся!

— Алеж, моє серце, повна ложка могла би...

— Не приводи мене до божевіля!... Сюди, моє солодке янголятко, візьми ту погану, гірку річ; воно є добре для Неллі, для солодкого, малого любимця мами і має його уздоровити. Так, так, положи свою головку на груди мамці і засни, щоби вкоротці — ох, знаю, що воно не дожде ранку. Мортімер, повну ложку що пів години! Однак дитина має також брати белядону і аконіт. Принеси фляшочки, Мортімер. Прошу, роби, що я кажу; ти однак нічого з сего не розумієш.

Ми поставили тепер ліжко дитини цілком біля подушок моєї жінки і поклали ся спати. Безнастанне ходженє страшенно мене умучило і в двох хвилях я вже на-пів заснув.

Моя жінка збудила мене.

— Чоловіченьку, чи отвір до опалюваня отвертий?

— Думаю, що ні.

— Я так і подумала. Прошу тебе, сейчас отвори засуву: кімната студена.

Я відсунув її та знова заснув; втім збуджено мене ще раз.

— Найліпший мужу, будь так добрий і постав *ліжко від свого боку, буде близше до тепла.*

Я поставив ліжко зі свого боку, завинув ся в покривало і збудив дитину. Знова заснув я, підчас коли моя жінка успокоювала маленьку хору. Однак тривало довго, коли неначе з великої віддалі крізь мраку моєї сонливости дійшли до мого уха отсі слова:

— Мортімер, колиб ми мали трохи гусячої товщі; прошу задзвони.

У нівсні виліз я з ліжка і наступив на кота, який відповів голосним протестом; я хотів його за се копнути ногою, але замісць котови дістало ся се кріслови.

— Мортімер, що тобі приходить до голови? Чому відкручуєш ґазову лямпу? Чи хочеш другий раз збудити дитину?

— Хочу побачити, чи не заподіяв я собі *якої шкоди, Евангелино.*

— Поглянь лишень на крісло; я пересьвідчена, що з него лишень кусні. Бідний кіт, коли ти лишень —

— Кіт мені цілком рівнодушний. То все було би не стало ся, коли би ти була задержала Марію, щоби вона переняла ті обовязки, які її обходять, а не мене.

— Ти повинен соромити ся, Мортімер, робити таку замітку. Дійсно, коли ти ні разу не хочеш полагодити дрібницю, о які тебе прошу — коли прецінь наша дитина —

— Вже добре, хочу прецінь все робити. Але ніхто не слухає мого дзвоненя. Вони, імовірно, всі пійшли спати. Де стоїть гусяча товщ?

— На комині в дитячій кімнаті. Коли ти хочеш там пійти і поговорити з Марією — —

Я *приніс гусячу товщ і знова заснув.* Ще раз мене закликано:

— Мортімер, страшно мені, тобі перескаджати, але кімната все ще холодна, коли я маю робити натираня. Чи не міг би ти затопити? Є там все приготовлене, потребуєш лишень приготовити сірник.

Я виліз з ліжка, запалив огонь і усів побіч як пожалуваня гідне єство.

— Мортімер, перестудиш ся на смерть, коли тут дальше сидіти-меш. Іди до ліжка!

Я хотів вже положитись, коли вона промовила: „Ще одну хвильку! Прошу, дай дитині ще трохи лікарства!" — Я зробив се, а моя жінка скористала з нагоди, що маленька не спала, витягнула її з ліжка і густо намастила її гусячою товщию. Вкоротці спав я наново — але не довго.

— Мортімер, відкись іде *продув;* чую се цілком докладно. Прошу, постав ліжко близше огню. — Я вчинив се і обвинув ся знова покривалом, яке я притім всунув в огонь. Моя жінка вискочила з ліжка і виратувала його, при чім ми трохи посварили ся. Тепер слідувала знова мала *павза спаня,* аж приказано мені зробити оклад з льняного насіня. Положено його дитині на груди, щоби тут він ділав і вилічував.

Огонь з дерева не триває довго. Що двайцять хвиль я вставав, щоби роздувати огонь і докладати дров; через се скорочував ся протяг часу при подаваню ліків о десять хвиль, що справляло для моєї жінки велику полекшу. Міжтим відновляв я оклади і вкладав гірчицю, або инші стягаючі плястри всюди там, де ще можна було найти на дитині вільне місце. Вкінци, над раком, дерево зужито і моя жінка була тої гадки, щоби я пійшов до пивниці і приніс нове.

— То тяжка робота, люба дитино — замітив я. — Маленькій є певно досить тепло при її многих окритях. Можемо ще їй приложити верству каші і...

Я не скінчив, бо мені перервано. Якусь хвилю двигав я дерево і заліз знова до свого ліжка. Вкоротці хропів я, як лишень може хропіти чоловік, що цілком втомлений на тілі і дусі. Досьвіта почув я термосенє своїх плечий, що мене скоро привело до отямленя. Моя жінка стояла передімною з тупим поглядом і важко дихала. Як вже могла говорити, сказала:

— Все пропало, все скінчене! Дитина пріє! Що вічнемо?

— Мій Боже, як ти мене перелякала! Не знаю, як тобі порадити. Може би ми все віддерли і перенесли Пенельопу на ділане продуву?

— Що за глупота! Тепер нема ні хвилі до страченя. Спровадь лікаря, скоро! Мусиш іти сам. Спровадь його, живого, або мертвого!

Я виволік бідного хорого чоловіка з ліжка і спровадив його до нас. Він оглянув дитину і сказав, що дитині ще далеко до смерти. Для мене справило се невисказану радість, але моя жінка була так лиха, начеб лікар обидив її власну особу. Потім висловив він свою гадку, що кашель дитини спричинений маленьким драпанем в горлі. Коли лишень він се сказав, я майже бояв ся щоби моя жінка не показала йому дверий. Лікар хотів спонукати маленьку до сильнійшого кашлю, щоби усунути запору. Він дав їй щось, вона сильно закашляла і вийшла — маленька тріска дерева.

— Дитина не має ніякої дифтерії — промовив лікар. — Вона гризла кусень дерева ялиці і кілька трісок влізло до горла. Вони їй нічого не пошкодять.

— Певно, що ні — сказав я — я в се також вірю. Терпентина, що в тім находить ся, є навіть дуже добра на деякі недуги, які лучають ся дітям. Моя жінка може вам се сказати.

Однак сего вона не зробила. Відвернула ся з негодованєм від нас і вийшла з сьвітлиці. Від сего часу є в нашім подружім житю епізод, якого ми ніколи не згадуємо. Впрочім пливе ріка наших днів серед спокою і погоди.

Дуже мало мужів поробило такі досьвіди, як Мак Віліямс: тому думав автор сеї повісти, що ся справа найде в очах читача через свою новість бодай поверховний інтерес.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За оголошеня поміщені в сій рубриці платять ся по 1½ цента за кожде слово за одноразове поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цн. за слово ... [illegible] ... дочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

В сій рубриці поміщуєте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів —Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до пошириня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дяко-учителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

КОНКУРС. Дипльомований дяко-учитель Угро-Руски, уміючий провадити хор і представленя і учити діти, знайде місце при галицько-угорській церкві в Палмертон, Па. Платня після умови. Голоситись до: Greek-cath. Church, 140 Lafayette Ave., Palmerton, Pa. 12

ПОСАДА ДЯКО-УЧИТЕЛЯ єсть зараз до обнятя. Петент мусить знати провадити хор, давати представленя і учити діти. Зголошеня з поданєм условій слати на адресу: „Posada", 2280 W. 7th St., Cleveland, O. 12-14

ХТО БИ ЗНАВ СТЕФАНА ЛЕВИЦЬКОГО з 72-ої улиці, Ню Йорк, зволить ласкаво переказати йому, щоби зголосив ся у важній справі до Адміністрації „Свободи".

Пошукую **ТАЦЬКИ КРОШИНА.** Походить з села Ринпова, пов. Буск, Гал. Прошу щоби ся зголосила до мене як найскорше, бо її сестра Софія Крошина номерла 21. січня с. р. і оставила двоє дітий: три-літного хлопця і три-недільну дівчину. Хто би о ній знав, або вона сама, зволить ласкаво зголоситись на адресу: Mike Andruszczyszyn, Box 504, Painesdale, Mich. 12-13

Пошукую своїх краянів: **МИХАЙЛА МИКИ-КЮКА і МАРІЮ СТЕФЮК.** Походять з села Рудники. Мають перебувати в Злуч. Державах. Хто би о них знав, або вони самі, зволять ласкаво зголосити ся на адресу: Hryc Onufrejczuk 25 Draper St., Toronto, Ont. Canada. 12-14

Пошукую своїх шваґрів **ІВАНА ТЕРНАВУ і СТЕФАНА МАХОНКУ.** Іван Тернава перебував 3 роки тому в Сетл, Ваш., а Стефан Махонка має перебувати в Манітобі, Кан. Оба походять з Янова, пов. Теребовля, Гал. Хто би о них знав, або вони самі, прошу зголосити ся на адресу: Henry Stecow, 3033 W. Spocane St., Seattle, Wash. 12

Пошукую свого шваґра **ІВАНА ВАСИЛІВ.** Перебував в Сентрал Фолс. Походить з села Змієвіска, пов. Яворів, Гал. Хто би о нім знав, або він сам, прошу ласкаво зголосити ся на адресу: Paul Mygel, 1824 W. Michigan St., Duluth, Minn. 12

Пошукую свого брата **ВАСИЛЯ БОХЛАЩУКА.** Перед 6. роками перебував в Нюарку, Н. Дж. Походить з Городенки, Гал. Хто би о нім знав, або він сам, прошу ласкаво зголосити ся на адресу: Fred Bochlaszczuk, 3033 W. Spokane St., Seattle, Wash. 12

Пошукую свого брата **МИХАЙЛА ХВАЛІБОҐУ** і сестру **АПОЛЬОНІЮ.** Походять з села Кровінка, пов. Теребовля, Гал. Він має перебувати в Вінніпеґ, Канада, а вона в Шікаґо, Ілл. Хто би о них знав, або вони самі, нехай зголосять ся до мене на адресу: Anthony Chwaliboga, 193 Grand St., Jersey City, N. J. 11-13

РІДКА НАГОДА! На продаж салун в добре виробленім місци, гарне урядженє, великий запас напитків. Властитель продає сей бизнес з причини виїзду. Голоситись на адресу: „Продажа", c/o „Свобода", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 11-13

БУЧЕРНЯ НА ПРОДАЖ. Добре вироблений інтерес, $50 чистого доходу тижнево. Продам дешево тому, що маю другий бізнес. Голоситись на адресу: The Winfield Meat Market, №7 Laurel Hill, Boulevard, Winfield, L. I. 11-13

Пошукую свого брата **ІВАНА ПАХОЛОК.** Він виїхав з Канади в маю 1916 р. і перебував в Дітройт, Міш. Походить з села Колиндяни, пов. Чортків, Гал. Хто би о нім знав, або він сам, прошу ласкаво зголосити ся на адресу: Wasyl Pachol[illegible], Box 1, Kempton, W. Va. 11-13

Пошукую **ВАСИЛЯ НАЦІЙ,** з села Конашів, пов. Рогатин. Хто би о нім знав, або він сам, прошу ласкаво зголосити ся на адресу: Oleksa Maslak, 1735 Tioga St., Shamokin, Pa. 10-13

ФОНОГРАФ з многими гарними рекордами, який коштував $40.00 продасть сейчас за $12.00. Все в найліпшім стані. Адреса: Mr. Petrak, 334 E. 5th St., New York, N. Y. 4-29

ПРОДАМ 52-АКРОВУ ФАРМУ, 100 штук дерева овочевих, нові будинки, хата на 7 кімнат, студня, 2 коні, 2 корові, 100 курий, сіно, овес, кукуруза. Земля чорна, добра під управу цибулі, салєри і инші продукта. За ціною голоситись до властителя: John Smith, Box 101, Whippany, N. J. 46-13

ПОТРЕБА МЕНАДЖЕРА до українського віділу в бюрі праці. Мусить відвічати за фінанси. — COMMERCIAL EMPLOYMENT AGENCY, 38 Montgomery St., Jersey City, N. J. 7-13

ПРОДАЄТЬ СЯ САЛЬОН І РЕСТАВРАНТ з причини смерти властителя. — K. Kwasniak, 178 E. 3rd St., New York, N. Y. 9-14

БЕЗПЛАТНО висилаємо кождому гарний кишенковий календар на 1917 рік з цікавими додатками. Пишіть на адресу: M. B. Goldberger, 75 Clarkson St., New York City. 4—

ДИПЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ

і слухачка нюйорського університету учить англійського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських паперів. Підготовляє також до школ промислових: технічних, механічних і торговельних. Інформації устні або писемні уділює: 07—

M. SCHWARTZ, 168 E. 89th St., New York, N. Y., Tel. Lenox 6096

ЛЮДИ — приходіть по роботу в фабриках, фармах, ресторанах, готелях, зелізницях, цегольнях, дорогах, стайнях і т. и. Приведіть своїх приятелів. — COMMERCIAL AGENCY, 38 Montgomery St., JERSEY CITY, N. J.

РУСЬКИЙ БАЗАР

МАЄ НА СКЛАДІ ВЕЛИКИ ВИБІР **ВЗОРІВ ДО ВИШИВАНЯ**

Книжка № 2-гий 75 цнт.; № 3-ий 40 цнт.; № 4-ий 75 цнт.; № 5-ий 50 цнт.; № 6-ий 10 цнт.; № 8-ий 35 цт.

МАЄМО ВИШИВАНІ СОРОЧКИ І КРАВАТКИ.

Виробляємо також ґердани з кораликів до годинників з гербом України, ціна одного ґердана з меньших кораликів $2.50. Січовий з золотим гачком $3.00. Маємо до продажи коралики у всяких кольорах, ціна 25 цнт. за один бонч. Адресуйте: 131—

RUSKIJ BAZAR 168 E. 4th Street, New York, N. Y.

MAIL ORDER HOUSE СКЛАД ПИВА, ГОРІВКИ, ВИНА, ЛІКЕРІВ КРАЄВИХ І ІМПОРТОВАНИХ. НА ВЕСІЛЯ, БАЛІ, ЗАБАВИ, СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА. ВИСИЛКА ДО ВСІХ СТЕЙТІВ. ОБСЛУГА ТОЧНА. ПИШІТЬ ПО ЦІННИКИ. 47—

M. PETROWSKY, Family Liquor Store, 1500 S. 3rd St., St. Louis, Mo.

ПАТЕНТИ

ВИНАХОДИ подаємо до опатентованя. Належитість адвокатську заплатите по отриманю рисунків як і копії паперів до замельдованя і як будете вдоволені. Книжочка з описом як патентувати, „ЩО ВИНАХОДИТИ" і порада ПАТЕНТОВА ДАРОМ. — ВАШІНҐТОН є місцем Патентового Уряду. Нашим костумерам помагаємо ПРОДАТИ патенти. Пишіть в своїй мові до одного з наших офісів: 1555—

AMERICAN-EUROPEAN PATENT OFICES, (S.)

309 Broadway, New York City. 403 Barrister Bldg., Washington, D. C.

НОВА КНИЖКА!

Сими днями вийшла з друку нова та дуже потрібна кождому книжка під заголовком:

ЩО БУДЕ В КРАЮ ПО СКІНЧЕНЮ ВІЙНИ?

ВАЖНІ ПОУЧЕНЯ ДЛЯ ТИХ, ЩО МАЮТЬ В КРАЮ РОДИНУ І МАЄТОК. Сеї книжки Вам конечно потрібно. Коштує враз з пересилкою 30 цнт. Хто пришле замовлене скоро тому дамо воєнну мапу даром. Купіть за 30 цнт. стемпсів і вишліть ще нині: 8—

UKRAINSKA KNYHARNIA

34 East 7th Street, New York, N. Y.

ДАРОМ ДЛЯ КАВАЛЄРІВ

ВИСИЛАЄМО ФОТОҐРАФІЇ ГАРНИХ ДІВЧАТ. — Адресуйте: 5—24

THE AMOR NOVELTIES CO.,

642 East 14th Street, New York, N. Y.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! СВІЙ ДО СВОГО! Хто ще не отримав КАТАЛЬОГА № 2, то нехай нині пише за ним. У нім є найновійші книжки просьвітні, наукові, історичні, набожні, театральні і ноти; ґрамофони, годинники, бритви, машини до писаня і богато инших цікавих річий. Залучіть кілька марок на пересилку великого катальоґа. —39

UKRAINSKA KNYHARNIA

951 W. Erie St., Dpt. II, Chicago, Ill.

EXTRA!!! ТІЛЬКИ ДЛЯ ДОРОСЛИХ! — ЗОВСІМ ДАРОМ висилаємо опис дуже цікавої і інтересовної книжки, в котрій містить ся понад 500 образків так женщин як і мущин в гарних позах. Пришліть за 2-центи марку. 5—24

THE AMOR NOVELTIES CO.,

642 East 14th Street, New York, N. Y.

31 ПРЕКРАСНИХ АРТИСТИЧНО ВИКІНЧЕНИХ ПОРТРЕТІВ ЖІНОЧОЇ КРАСИ

в натуральних і дуже інтересуючих позах. Фотоґрафічні знимки, дуже цікаві. Ціна всіх портретів лиш 58 центів. Гроші марками почтовими або моні-ордер висилати на адресу: 9-12

Mrs. NELLIE WOJNAR,

537 E. 17 St., New York, N. Y.

НОВА КНИЖКА!

SONGS OF UKRAINA WITH RUTHENIAN POEMS, TRANSLATED BY FLORENCE RANDAL LIVESAY.

Під повисшим заголовком вийшла саме з друку книжка, яку певно повитає радо кождий, хто цікавить ся літературою черпаною з душі народа.

Твір сей без сумніву причинить ся до взаїмного пізнаня Українців з Американцями тай зробить таким чином чимало доброго. — Ціна $1.50. Книжку сю можна набути в:

UKRAINSKA KNYHARNIA

34 East 7th Street, New York, N. Y.

Антін Чехов.

ЗМОРА.

(Дальше).

Але його набожний настрій розвіяв ся як дим, коли отець Яков увійшов у вівтар і почав службу. Задля своєї молодости, зіставши сьвящеником просто з семинарської лавки, отець Яков не встиг ще присвоїти собі якогось певного способу правити. Читаючи, він наче вибирав, на якім би голосі станути, чи на високім тенорі, чи на ріденькім баску; він кланяв ся неуміло, ходив скоро, царські врата зачиняв і відчиняв раптовно. Старий дяк, очевидно хорий і глухий, не дочував його возгласів, через що не обходилось без маленьких непорозумінь. Не встиг ще отець Яков прочитати що треба, а дяк вже своє співає, або знов отець Яков давно вже скінчив, а старий нахиляє ухо то вівтаря, слухає і мовчить, поки не потягнуть його за полу. Старий мав глухий, схорований голос, щепетлявий, дихавичний з дрожию... На доповнене непристойности потягав з дяком маленький хлопчина, котрого голову ледви що видно було ізза поручів крилоса. Хлопець співав високим пискливим дишкантом і наче старав ся не трафляти в тон. Кунїн постояв трохи, послухав і вийшов курити. Він був вже розчарований і майже з неприємностию дивив ся на сиву церкву.

Нарікають на упадок релїгійного чутя в народі... — зітхнув він. — Певно що так! Нехай ще більше понасилають таких попів!

Ще три рази опісля входив Кунїн до церкви й кождий раз його сильно тягнуло назад, на сьвіже повітре. Дочекавшись кінця відправи, він пійшов до отця Якова. Дім сьвященика нічим не відріжняв ся від селянських хат, тільки солома на стрісі стояла рівнійше та на вікнах білїлись фіранки. Отець Яков увів Кунїна до маленької, ясної кімнатки, де була ліплена земля, а стіни обліплені тоненькими тапетами; не уважаючи на деякі пориваня до розкоші, як н. пр. фотоґрафії в рамочках та годинник з ножицями причіпленими до ваги, обстанова вражала бідностю. Дивлячись на меблї, можна було подумати, що отець Яков ходив по хатах і збирав їх частями: в однім місци йому дали круглий стіл на трох ногах, в другім — табурет, в третім — крісло з плечима сильно відігненими назад, в четвертім — крісло з простими плечима, але з запалим сидженєм, а в пятім — з великої щедрости дали йому щось на подобу софи з плоскими плечима і з плетеним сідженєм. Ся подоба була помальована на темно-червону барву і сильно заносила фарбою. Кунїн зразу хотів сїсти на котресь крісло, але подумав і сів на табурет.

— Се ви перший раз в нашім храмі? — спитав отець Яков, вішаючи свій капелюх на великім незугарнім цьвяху.

— Так, перший раз. Ось що, панотче... Перше заким приступимо до річи, почастуйте мене чайом, а то душа у мене геть висохла.

Отець Яков почав моргати очима й пійшов за перегородку. Стало чути шептанє...

„Мабуть з попадею... — подумав Кунїн. — Цікаво булоб побачити, яку сей рудий має попадю"...

Невдовзї вийшов отець Яков ізза перегородки червоний, зіпрітий і силуючись усьміхнути ся, сів напротив Кунїна на краю софи.

— Зараз наставлять самовар, — сказав він, не дивлячись на свойого гостя.

„Боже мій, вони ще самовара не наставляли!" — злякавшись подумав Кунїн. — Будь ласкав тепер чекати!"

— Я привіз вам брулїон письма, яке я написав до архиєрея. Перечитаю після чаю... Може ви будете мати щось додати...

— Добре.

Настала мовчанка. Отець Яков зиркнув з переляком на перегородку, поправив волосє й висїкав ніс.

— Чудова погода... — сказав він.

— Так. Між иншим я прочитав вчера цікаву річ... Вольське земство рішило віддати всї свої школи духовенству. Се характеристичне. — Кунїн встав, перейшов ся по глиняній підлозї й почав виповідати свої думки.

— Се нічого, — говорив він: — колиб тільки духовенство стояло на висоті свойого покликаня й розуміло ясно свої задачі. На моє нещастє я знаю таких сьвящеників, які інтелїґенцією й моральними прикметами не надають ся навіть на військових писарів, не то на сьвящеників. Ви признаєте, що злий учитель принесе школї меньше зла, ніж злий сьвященик.

Кунїн поглянув на отця Якова. Той сидів згорблений і про щось пильно думав і як здавало ся не слухав гостя.

— Яша, ходи-но сюди! — обізвав ся жіночий голос ізза перегородки.

Отець Яков здрігнув ся й пійшов за перегородку. Знов почалось шептанє.

Кунїна взяла нудьга за чайом.

„Нї, не дочекаюсь я тут чаю! — подумав він споглядаючи на годинник. — Та й видно, я тут не дуже пожаданий гість. Господар не ласкав промовити до мене слово, а лиш сидить і блимає очима".

Кунїн взяв за капелюх, і коли отець Яков вернув ся, попрощав ся з ним.

— Тільки марно ранок пропав! — сердив ся він дорогою. — Колода! Пень! Він так інтересуєть ся школою, як я торішним снїгом. Нї, не буде з тої муки хлїба! Нічого я з ним спільно не зроблю! Колиб предводитель знав, який тут піп, то не старав ся-б чим боршій про школу. Треба вперед постарати ся о доброго попа, а опісля вже думати про школу!

Тепер Кунїн майже ненавидів отця Якова. Сей чоловік, його нужденна, карикатурна фіґура в довгій пімятій рясї, його бабське лице, манєра відправляти, спосіб житя, й штубацька несьміливість ображали сей невеличкий останок релїґійного чутя, що зістав ся ще в грудях Кунїна й тихо тлів поруч з иншими няньчиними казками.

А холод і рівнодушність, з якими він приймив щире, горяче співчутє Кунїна в своїй власній справі, було трудне до знесеня його самолюбству...

Того дня вечером Кунїн довго ходив по кімнатах і думав, опісля рішучо сів за стіл і написав лист до архиєрея. Попросивши гроший на школу і благословенія, він, між иншим, щиро, по синівськи виповів свою гадку про сіньківського сьвященика. „Він молодий, написав він: — замало інтелїґентний, здаєть ся провадить нетверезе житє і взагалї не відповідає тим вимогам, які російський нарід від віків ставить до своїх душпастирів". Написавши сей лист, Кунїн легко відітхнув і ляг спати з тим переконанєм, що зробив добрий вчинок.

В понеділок рано, коли він ще лежав в лїжку, його повідомлено про прибутє отця Якова. Йому не хотілось вставати, і він приказав сказати, що його нема дома. Ві второк він поїхав на зїзд і вернувшись в суботу довідав ся від слуг, що за час його неприсутности отець Яков приходив що дня.

„Одначе дуже йому засмакували мої обарінки!" — подумав Кунїн.

В неділю, перед вечером, прийшов отець Яков. Сим разом не тільки поли, але й капелюх був забризганий болотом. Так як і за перших своїх відвідин він був червоний і зіпрітий, сів, як і тоді на крайчику фотеля. Кунїн рішив не зачинати бесіди про школу, не кидати бісера.

— Я вам, Павле Михайловичу, приніс спис научних приборів... — почав отець Яков.

— Спасибі.

Але по всїм було замітно, що отець Яков не прийшов задля спису. Цїла його фіґура виражала сильне заклопотане, але рівночасно на лици була виражена рішучість, як у чоловіка, котрого раптом просьвітила ідея. Він поривав ся сказати щось важне, конче потрібне й силував ся тепер побороти свою несьміливість.

„Чомуж він мовчить? — сердив ся Кунїн. — Розсїв ся тут? Я-ж не маю коли панькатись з ним!"

Аби хоч чимнебудь покрити немиле вражіне викликане довгим мовчанем і скрити свою внутрішню борбу, сьвященик почав на силу усьміхатись і сей довгий вимучений усьміх на зіпрітім і червонім лици невідповідний до нерухомого погляду сиво-блакитних очий, примусив Кунїна відвернутись. Йому стало гидко.

— Вибачайте, панотче, я мушу їхати... сказав він.

Отець Яков стрепенув ся, як сонний чоловік, котрого ударили, і, не перестаючи усьміхатись, почав збентежений загортати поли своєї ряси. При цілім обридженю до сього чоловіка Кунїну нараз зробилось жаль його і він хотів змягчити свою жорстокість.

— Прошу, панотче, на другий раз... — сказав він: — а на прощанє я маю до вас просьбу... Колись то на мене найшло вітхнене, знаєте, і я написав дві проповіди... Віддаю їх до вашого розпорядженя... Коли придадуть ся, то прочитайте.

— Добре... — сказав отець Яков, накриваючи долонею проповіди Кунїна, що лежали на столї. — Я візьму...

Постоявши трохи, помнявшись і все загортаючи ряску, він нараз перестав примушено усьміхатись і рішучо підніс голову.

— Павле Михайловичу, — сказав він, очевидно стараючись говорити голосно й виразно.

— Що скажете?

— Я чув, що ви були ласкаві теє... відправити свого писаря і... і шукаєте тепер нового...

— Так... А ви хочете поручити кого?

— Я, бачите... я... Чи не моглиб ви дати се місце... менї?

— Та хиба ви покидаєте сьвященство? — здивував ся Кунїн.

— Нї, нї, — скоро промовив отець Яков, чомусь блїднїючи й дріжучи на цілім тілї. — Най мене Бог боронить! Коли не маєте довіря, то не потрібно, не потрібно. Я се так як би попри инше... щоб свої дівіденди побільшити... Не потрібно, не турбуйтесь!

— Гм... дівіденди... Алеж я плачу писареви тільки двайцять рублїв на місяць!

(Конець буде).